

Verzuim en voortijdig schoolverlaten 2022-2023

Jaarverslag RMC-VSV 2022-2023, Regio Rijk van Nijmegen

Samenvatting

Ieder schooljaar bundelen we de cijfers van verzuim en voortijdig schoolverlaters onder jongeren (16-23 jaar) in de regio Nijmegen. We delen de ontwikkelingen door de jaren heen, de oorzaken van verzuim en voortijdig schoolverlaten en de resultaten van de inzet van de leerplichtambtenaren en RMC-consulenten. De inzichten die we opdoen nemen we mee in de werkwijze voor het volgende schooljaar.

Eerste normale schooljaar sinds coronapandemie

Het schooljaar 2022-2023 is voor het eerst sinds de coronapandemie weer een normaal schooljaar. Scholen zijn het hele jaar open geweest en hebben geen verplichte sluiting meer gehad. De cijfers van dit jaar zijn daarom ook niet goed te vergelijken met afgelopen jaren. Door sluitingen van scholen en verplicht thuisonderwijs zijn de cijfers van afgelopen jaren niet representatief. De beste vergelijking is te maken met schooljaar 2018-2019, het laatste normale schooljaar voor de coronapandemie. We maken in het verslag wel een vergelijking met voorgaande jaren om de ontwikkeling te schetsen. Het is van belang dat u zich realiseert dat afgelopen jaren geen normale jaren binnen het onderwijs waren.

Scholen kampen met de nasleep van de coronapandemie. De complexiteit van de problematiek bij jongeren neemt toe. Daarnaast zien we een groep jongeren die in de coronaperiode het diploma heeft behaald met de duimregeling. Zij hebben de overstap gemaakt naar vervolgonderwijs. Daar zien we op dit moment veel afstroom. Het VMBO en het VSO zitten vol. Dit zijn signalen die we kunnen linken aan de coronaperiode.

Meer verzuim kwalificatieplicht (16-18 jaar) en minder verzuim RMC (18-23 jaar)

We ontvingen ruim 2.100 verzuimmeldingen. Het aantal meldingen kwalificatie-plichtige (16-18 jaar) is het afgelopen schooljaar toegenomen. Dit is onder andere te verklaren doordat de contacten met scholen na de coronaperiode zijn geïntensiveerd. Leerplichtambtenaren zijn vaker op school te vinden. Hierdoor worden er mogelijk meer meldingen gedaan. Het aantal verzuimmeldingen van 18-23 jarigen is dit schooljaar afgenomen.

Oorzaken van verzuim scherper in beeld

Met name bij de 18+ meldingen wordt vaak geen duidelijke reden gegeven voor verzuim. In veel gevallen is sprake van weinig discipline en motivatie. Toch is er regelmatig ook meer aan de hand. Dan spelen er bijvoorbeeld psychische problemen, medische problemen, de thuissituatie of signaalverzuim (bijv. faalangst). Spijbelen of vaak te laat komen scharen we onder 'licht verzuim'. Sinds oktober 2022 werken we met een nieuwe versie van het Jongeren Volg Systeem (JVS). Dit nieuwe systeem is een goede aanleiding om weer kritisch naar de oorzaken te kijken en eventuele wijzigingen door te voeren. Dit zodat we de oorzaken van verzuim steeds scherper in beeld krijgen en daarop kunnen handelen.

Minder formele waarschuwingen en proces-verbalen

Veruit de meeste jongeren gaan na een verzuimmelding weer naar school. Vaak is een gesprek voldoende om de opleiding te vervolgen. Ongeveer 4% van de meldingen is 'afgedaan', dat wil zeggen dat er een formele waarschuwing is gegeven, er een HALT-afdoening is of een proces-verbaal is opgemaakt. Dit aantal daalt al jaren. De rol van de leerplichtambtenaren verschuift steeds meer van handhavend naar ondersteunend en preventief. Soms blijkt dat het vervolgen van onderwijs geen optie is. De jongere is 'klaar' met school of heeft een ander type ondersteuning nodig. Van alle verzuimmeldingen wordt 14% doorgezet naar de RMC-consulent. Zij onderzoeken wat de beste vervolgstap is. Het aantal foutieve meldingen is afgelopen jaar gedaald door betere registratie.

Alle nieuwe vsv'ers zijn in beeld

We richten het jongerenvolgsysteem steeds beter in, zodat de consultants direct aan de slag kunnen met de meldingen die aandacht vragen. Zo worden bijvoorbeeld de (buitenlandse) studenten die ingeschreven staan op locaties van studentenhuisvesting inmiddels al gefilterd. Er zijn ongeveer 2.100 werkprocessen 'nieuw vsv' opgestart. We pakken elke melding van een nieuwe vsv'er op.

Belangrijkste reden van uitstroom is werk

Bij de uitstroom als vsv'er (4.867 meldingen) heeft ongeveer 43% werk, 4% heeft alsnog een startkwalificatie behaald en is 7% weer (bijna) gestart met een opleiding. Ongeveer 5% wordt doorverwezen naar het WerkBedrijf Rijk van Nijmegen. De uitstroom naar werk wordt mogelijk verklaard door de 'groenpluk' tijdens de corona periode. Dit houdt in dat jongeren worden overgehaald al voor hun diplomering aan het werk te gaan, bijvoorbeeld door tijdens de stage het aanbod te krijgen om in loondienst te komen. Sommige uitstroomredenen leiden ertoe dat een jongere op dat moment geen vsv'er meer is. Bijvoorbeeld omdat ze met een opleiding zijn gestart, verhuisd zijn buiten onze regio etc. Daarnaast zijn er jongeren die definitief geen vsv'er meer zijn omdat zij alsnog een startkwalificatie hebben behaald of 23 jaar zijn geworden. Het aandeel van jongeren waarmee we geen contact kunnen krijgen, is flink gedaald naar 2%. Dit komt met name door een betere registratie en het afleggen van huisbezoeken. Jongeren bij wie twijfels bestaan over hun zelfredzaamheid, worden gemonitord.

Beter zicht op vsv'ers uit eerdere schooljaren

Iedere jongere die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaat, houden we in beeld tot de leeftijd van 23 jaar. Als een jongere op 19-jarige leeftijd wordt gemeld als vsv'er, blijven we de jongere volgen in de daaropvolgende jaren. Voor deze groep vindt de halfjaarlijkse hercontrole vsv plaats. We willen weten waar de jongere zich bevindt, of er hulp nodig is, of iemand alsnog een startkwalificatie kan behalen en of de jongere in staat is om duurzaam uit te stromen op de arbeidsmarkt. Door instroom en uitstroom gaat het gemiddeld om ruim 2.000 meldingen in de regio Rijk van Nijmegen. We krijgen steeds beter zicht op de voortijdige schoolverlaters die eerder het onderwijs hebben verlaten.

Verzuimaanpak blijft in ontwikkeling

Verzuim blijft een belangrijk aangrijpingspunt om met jongeren het gesprek te voeren over wat er speelt (op school, thuis en/of in de omgeving). Dit vraagt in eerste instantie om goede ondersteuning op school, door de mentor of de studie- of trajectbegeleider. Waar nodig kan de RMC-consulent of leerplichtambtenaar hier een rol in spelen. Het proces van de aanpak ziekteverzuim maken we effectiever en efficiënter. Rondom 'thuiszitters' ontwikkelen we een integrale aanpak. We willen hiermee het aantal thuiszitters in het Rijk van Nijmegen terugdringen. De gemeenten zetten het schoolmaatschappelijk werk voort op het vo en mbo, gericht op preventie en vroegtijdige benadering van de leerling en jongere.

Blijvend contact na onderwijs met jongeren

Sinds 2022 spreken we niet langer over de vsv-aanpak maar over de regionale aanpak 'jongeren naar school of werk'. Hierin bundelen we de vsv-middelen en middelen jeugdwerkloosheid. We communiceren over projecten en delen verhalen van jongeren via nieuwsbrieven en social media. Ook organiseren we bijeenkomsten waarmee we het netwerk verder versterken. In september 2022 is een loopbaanteam mbo gestart. In dit team zitten professionals vanuit Leerrecht en RMC, Leerwerkloket, WerkBedrijf en medewerkers vanuit het mbo. Studenten die dit nodig hebben kunnen vanuit dit team vroegtijdige ondersteuning krijgen bij het maken van een vervolgstap. De intensiteit van de ondersteuning kan variëren, evenals de duur. Waar nodig kunnen we een jongere langer volgen en zorgen voor blijvend contact. Ook is een loopbaanteam pro/vso gestart.

Vanuit Team Leerrecht en RMC bereiken we steeds meer jongeren die eerder buiten beeld waren of dreigden te geraken. Er vinden nu gerichte hercontroles plaats. We dwingen onszelf om scherp te blijven op onze eigen werkwijze én op eenduidige registratie. Enerzijds om te weten waarom jongeren uitvallen (oorzaken) en anderzijds om scherp te krijgen hoe we hen goed en snel kunnen helpen (aanpak).

Ophoging leeftijd RMC van 23 naar 27 jaar

Een wetswijziging is in voorbereiding om de coördinerende RMC-taken uit te breiden van 23 jaar naar 27 jaar. Deze gaat naar verwachting per 1 augustus 2025 van kracht. Dit gaat veel betekenen voor onze dienstverlening aan jongeren. De totale groep jongeren wordt groter én het aanbod wat we organiseren zal veranderen. In veel gevallen zal de ondersteuning die nodig is over meerdere leefdomeinen gaan, naast onderwijs en werk. Dit vraagt om intensieve samenwerking met anderen, zowel intern als extern. Vooruitlopend op deze wetswijziging werken we verder aan integrale ondersteuning tot 27 jaar.

Begeleiding blijft maatwerk

De verzuim- en vsv-cijfers geven ons waardevolle informatie, maar vertellen weinig over de diversiteit en achtergronden. Sommige jongeren zijn vanwege beperkingen kwetsbaar binnen het onderwijs, anderen ervaren een tijdelijke hobbel op hun levenspad. Sommige leerlingen hebben begeleiding en steun nodig, anderen een waarschuwing of een pittig gesprek. Het is voor een aantal jongeren (en hun ouders) echt lastig om een plek te vinden binnen het onderwijssysteem of een logische vervolgstap na onderwijs. Sommige jongeren verdwijnen van de radar, waarbij het veel moeite kost om in contact te komen en soms kiezen jongeren bewust voor een baan in plaats van een diploma. Met regelmaat wil een jongere die voortijdig school verlaat geen hulp, maar is er een aantal maanden later wel ruimte voor een gesprek. Dan wordt de jongere alsnog begeleid naar werk, een combinatie van werken en leren, coaching of andere ondersteuning. Dit alles maakt dat van de leerplichtambtenaren en RMC-consulenten veel maatwerk en creativiteit wordt verwacht. Het vraagt om professionals die de juiste vragen stellen, doorvragen, oprechte interesse hebben, denken in mogelijkheden, investeren in de samenwerking, met kennis van wettelijke kaders en netwerken, die volharden en meebewegen. In het afgelopen schooljaar heeft team Leerrecht en RMC verschillende verbeteringen doorgevoerd in het monitoren van jongeren. De systemen zijn hierin 'slechts' ondersteunend. De leerplichtambtenaren en consulenten zijn degenen die de jongeren en hun verhalen kennen. Zij lopen vaak al jaren mee. Hun rol verschuift steeds meer van handhavend naar ondersteunend en preventief.

Verzuim

Verzuimmeldingen

Gemeente	Meldingen kwalificatieplicht 16-18 jaar	Meldingen RMC 18-23 jaar	Totaal meldingen 16-23 jaar	Percentage t.o.v. totaal
Berg en Dal	104	51	155	7%
Beuningen	97	62	159	8%
Druten	92	57	156	7%
Heumen	43	23	66	3%
Mook en Middelaar	18	14	32	2%
Nijmegen	702	500	1.202	57%
Wijchen	186	156	342	16%
TOTAAL	1.242	870	2.112	100%

In schooljaar 2022-2023 zijn er ruim 2.100 verzuimmeldingen. Vergelijkbaar met andere jaren gaat meer dan de helft van de verzuimmeldingen over Nijmeegse jongeren. Dit wordt enerzijds verklaard doordat er simpelweg meer jongeren in Nijmegen wonen dan in de regiogemeenten, anderzijds is in de stad meer sprake van cumulatie van problematiek.

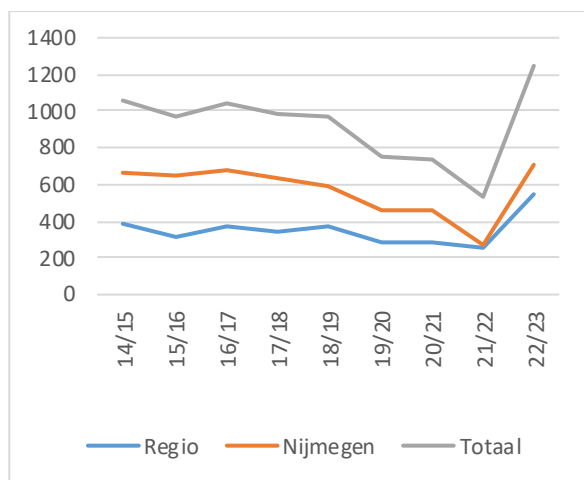
Ontwikkeling verzuim

	Meldingen	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023
Kwalificatieplicht (16-18 jaar)	Nijmegen	592	466	457	273	702
	Regio	377	289	284	266	540
	Totaal	969	755	741	539	1.242
RMC (18-23 jaar)	Nijmegen	599	533	478	571	500
	Regio	365	301	291	417	370
	Totaal	964	834	769	988	870
Totaal		1.933	1.589	1.510	1.527	2.112

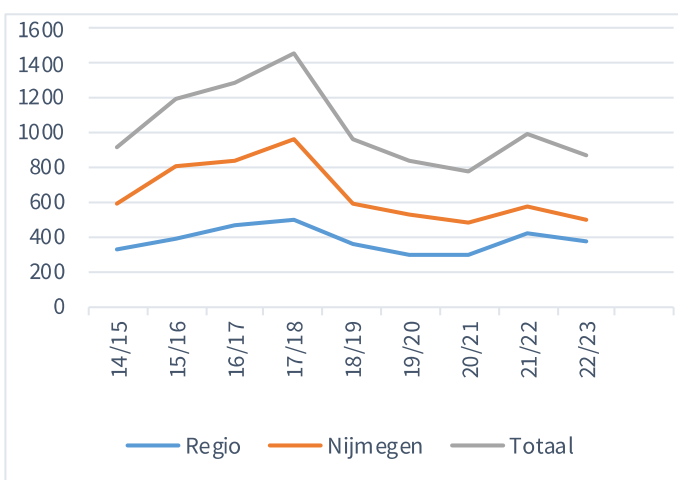
Het vergelijken van cijfers 2022-2023 met voorgaande jaren is in verband met de coronaperiode niet goed mogelijk. De beste vergelijking is te maken met het schooljaar 2018-2019, omdat er toen nog geen sprake was van corona. Dit is echter wel 4 jaar geleden. In vergelijking met 2018-2019 is het aantal verzuimmeldingen toegenomen. Dit kan onder andere komen door de nasleep van corona. Jongeren kampen met (mentale) problemen als gevolg van de coronapandemie. Dit kan leiden tot verzuimmeldingen.

Als we toch voorzichtig de vergelijking maken met afgelopen jaren, zien we dat de cijfers van 2022-2023 een stijging laten zien in het aantal meldingen kwalificatieplicht. Het aantal RMC-meldingen is daarentegen gedaald. De stijging bij kwalificatieplicht kan zitten in het feit dat de contacten afgelopen jaar op scholen zijn geïntensiveerd. Onder andere door de aanwezigheid van een leerplichtambtenaar op school. Scholen zijn hierdoor meer gaan melden. Daarnaast zien we ook dat de problematiek onder jongeren toeneemt. De intensiteit van de casuïstiek is vergroot en de doorlooptijden zijn langer.

Meldingen kwalificatieplicht door de jaren heen

Meldingen RMC door de jaren heen

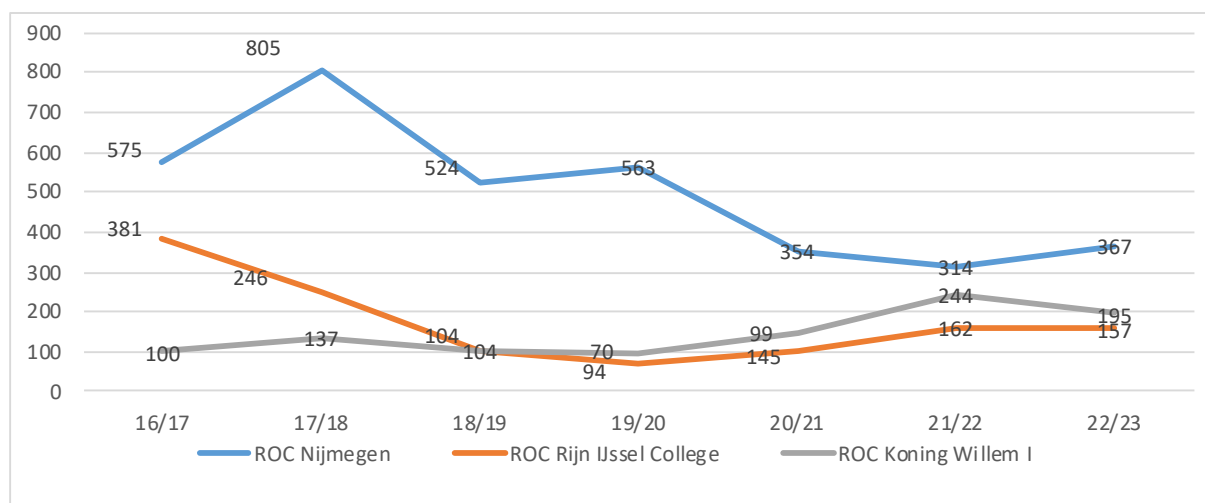

Verzuim naar onderwijsinstelling

>15 meldingen	Kwalificatieplicht 16-18 jaar	Boven leerplichtig 18-23 jaar	Totaal
ROC Nijmegen e.o.	412	367	779
Koning Willem I College	118	195	313
ROC Rijn IJssel	62	157	219
Pontem College	48	18	66
Aventurijn	29	1	30
Mondial College	46	-	46
NSG Groenewoud	24	6	30
Kandinsky college	22	4	26
SSgN	20	-	20
Pro College	20	2	22

Het aantal verzuimmeldingen fluctueert sterk per school en per schooljaar. Een beperkt aantal leerlingen kan zorgen voor grote jaarlijkse schommelingen per onderwijsinstelling. Toch biedt het registreren ook aanknopingspunten om de casuïstiek van een school tegen het licht te kunnen houden en bespreekbaar te maken.

Ontwikkeling verzuim bij scholen met meeste verzuim (RMC meldingen)

Gezien de ligging en omvang van ROC Nijmegen is het logisch dat veel meldingen hiervandaan komen. Het aantal meldingen vanuit ROC Nijmegen is wat toegenomen. Dit is onder andere te verklaren door de verbeterde samenwerking waardoor meer meldingen worden gemaakt. Een toename van het aantal meldingen kan een positieve ontwikkeling zijn, omdat we hierdoor snel actie kunnen ondernemen en schooluitval kunnen voorkomen. De daling in meldingen bij ROC Rijn IJssel College en ROC Koning Willem I college is te verklaren door de afname in foutieve meldingen.

Verzuim naar onderwijssoort

Meldingen kwalificatieplicht naar onderwijssoort (16-18 jaar)

	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23
VSO	28	25	47	19	64
PRO	16	18	25	4	25
VO	271	184	147	122	407
VO-MBO	18	0	0	1	0
MBO	530	425	383	224	677
Overig	106	113	139	169	69
Totaal	969	755	741	539	1.242

Meldingen RMC naar onderwijssoort (18-23 jaar)

	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23
VSO	5	1	1	8	2
PRO	2	1	2	0	3
VO	82	34	43	63	63
VO-MBO	43	0	0	61	0
MBO	835	782	706	811	794
Overig		16	17	46	8
Totaal	964	834	769	989	870

Het totale aantal meldingen bij het voortgezet speciaal onderwijs (VSO) en Praktijkonderwijs (Pro) nam de afgelopen jaren af. In schooljaar 2022-2023 is dit aantal toegenomen. Ook ten opzichte van het pre-corona jaar 2018-2019 is het aantal meldingen toegenomen. Het vermoeden hierbij is dat de corona periode voor jongeren, onder andere door mentale problemen, heeft geleid tot hoger verzuim. De corona periode is nu voorbij, maar de gevolgen zien we nog wel. Bij het mbo stijgen de verzuimmeldingen 16-18 jaar en dalen de verzuimmeldingen 18-23 jaar licht. De verhouding tussen de verschillende onderwijssoorten blijft, ondanks de toename in het aantal geregistreerde meldingen, wel gelijk. Het aantal absoluut verzuimers fluctueert. Dit zijn meldingen van kwalificatieplichtige jongeren die niet zijn ingeschreven bij een school. Deze meldingen zijn bij overig ondergebracht.

Verschillende oorzaken van verzuim

Oorzaken van verzuim kwalificatieplichtigen (16-18 jaar)	Totaal	%
Advies / informatie (geen verzuim maar melding van ouders of docent)	15	1%
Artikel 15 en 5 (lid a/b/c vrijstelling wegens volgen van ander onderwijs, vanuit sociaal medisch oogpunt, vanwege schoolgang in buitenland)	30	2%
Frequent te laat komen	31	2%
Geen inschrijving van school ontvangen	213	17%
Licht verzuim (luxe verzuim 1)	428	34%
Onderwijskundig	21	3%
Overig	37	3%
Psychisch	8	1%
Signaalverzuim	375	30%

Ziekteverzuim	20	2%
Leeg - zitten nog in de intake	64	5%
Totaal	1.242	

Oorzaken van verzuim RMC meldingen (18-23 jaar)	Totaal	%
Gedragsproblematiek	3	0%
Medisch	27	3%
Motivatie	74	9%
Multiproblematiek	9	1%
Onderwijskundig	8	1%
Overig	23	3%
Psychisch	25	3%
Thuisituatie	10	1%
Verzuim (reden onbekend)	638	78%
Totaal	817	

Bij de binnenkomst van iedere verzuimmelding (16-18 jaar én 18-23 jaar) wordt gekeken naar de achtergrond van de melding. Bureau Leerrecht en RMC neemt contact op met iedere gemelde verzuimer om in een gesprek de oorzaken te achterhalen van het verzuim en de jongere te kunnen adviseren met betrekking tot het vervolgen van de opleiding.

Bij een verzuimmelding 18+ wordt bijna nooit een duidelijke reden gegeven voor het verzuim. Er is simpelweg sprake van verzuim. Dit is ook te zien in de cijfers: van de 18+ leerlingen zijn 638 van de 817 meldingen aangeduid als 'Verzuim'. Als een behandelaar constateert dat er een andere oorzaak is, dan wordt de oorzaak gewijzigd. In veel gevallen heeft verzuim te maken met een gebrek aan motivatie en discipline. Een aanzienlijk deel van het verzuim is toe te schrijven aan multiproblematiek, psychische problemen, medische problemen, de thuisituatie of signaalverzuim (bijv. faalangst). Bij de meldingen van leerlingen tussen 16 en 18 jaar is dit 30%. Dit laat zien hoe belangrijk de professionele begeleidingsstructuur binnen de school is met korte lijnen naar de externe zorgstructuur van sociale teams of andere welzijnspartners. Bij 'licht verzuim' gaat het om beginnend verzuim, zoals spijbelen of te laat komen. In tegenstelling tot signaalverzuim is er hier meestal geen problematiek achter het verzuim zichtbaar. Een andere oorzaak is dat er geen inschrijving van school is ontvangen. Hiervan is sprake wanneer scholen de jongere niet hebben willen aannemen, of de jongere heeft zichzelf nergens aangemeld. Deze groep is de laatste jaren kleiner geworden.

Deze lijst van 'oorzaken' is overgenomen van vorige registratiesystemen. Er zijn inmiddels veel opties, sommige opties zijn geen feitelijke oorzaken of geven weinig informatie. In september 2022 is een nieuwe versie van JVS (Jongeren Volg Systeem) in gebruik genomen. Dit is een goede aanleiding om opnieuw naar de oorzaken en de werkwijze te kijken, zodat we een scherper beeld krijgen van de oorzaken van verzuim.

Resultaat van inzet

Resultaat van inzet verzuimmeldingen 16 tot 18 jaar	Aantal meldingen	%
Afgedaan (o.a. proces-verbaal, HALT verwijzing, schriftelijke waarschuwing)	86	7%
Foutieve melding (geoorloofd verzuim dat als ongeoorloofd is gemeld)	82	7%
Inschrijving bij school of vervolgopleiding, andere school	147	12%
Naar school, vervolgt opleiding, overstap andere opleiding	395	32%
Niet (meer) leerplichtig	258	21%
Overdracht naar volgend schooljaar	56	4%
Overig	226	18%
Totaal	1.250	

Om te weten wat de inzet op kwalificatieplicht en RMC betekent kijken we o.a. naar de redenen waarmee werkprocessen worden afgesloten. Veruit de meeste jongeren tussen 16 en 18 jaar gaan na een verzuimmelding weer naar school (44%). Ongeveer 7% van de meldingen is 'afgedaan'. Dit betekent dat er een formele waarschuwing is gegeven, er een HALT-afdoening is of een proces-verbaal is opgemaakt. Dit aantal daalt al enkele jaren.

Resultaat van inzet verzuimmeldingen 18+	Aantal meldingen	%
Foutieve melding (geoorloofd verzuim dat als ongeoorloofd is gemeld)	99	11%
Overstap naar andere opleiding	39	4%
Vervolgt opleiding	605	70%
Overdracht naar vsv	125	14%
Overig	2	0%
Totaal	870	

De meeste jongeren die verzuimen blijven op school: 70% van de 18+ verzuimmeldingen vervolgt opleiding. Vaak is een gesprek voldoende om de opleiding te vervolgen. Soms blijkt dat het vervolgen van onderwijs geen optie is. De jongere is 'klaar' met school of heeft een ander type ondersteuning nodig. 14% van alle meldingen 18+ wordt doorgezet naar de vsv-consulent. Samen met o.a. het WerkBedrijf Rijk van Nijmegen of Leerwerkloket wordt dan onderzocht wat de beste vervolgstap is. Soms is sprake van een foutieve melding. Dit betekent dat er geen sprake is van noemenswaardig verzuim, de jongere in uitschrijfprocedure zit of al is uitgeschreven. Als de jongere zichzelf niet snel opnieuw inschrijft bij een opleiding, ontvangt hij/zij een bericht van de vsv-consulent en wordt weer contact gezocht. Het aantal foutieve meldingen is afgelopen jaar gedaald door betere registratie.

Voortijdig schoolverlaten

Het Ministerie van OCW maakt in maart 2023 de voorlopige vsv-cijfers bekend over het schooljaar 2021-2022, de definitieve cijfers volgen pas in november 2023. We rapporteren in dit verslag op basis van *eigen* vsv-meldingen in het afgelopen schooljaar (peildatum 1 oktober). We monitoren alle jongeren zonder een startkwalificatie tot 23 jaar in het Rijk van Nijmegen, ongeacht of deze jongeren zich binnen of buiten het onderwijs bevinden. De vsv-consulent is een verbindende functie die moet zorgen voor een goede samenwerking tussen zowel de leerplichtambtenaren, de scholen als de consulenten bij het WerkBedrijf en Leerwerkloket.

Werkwijze

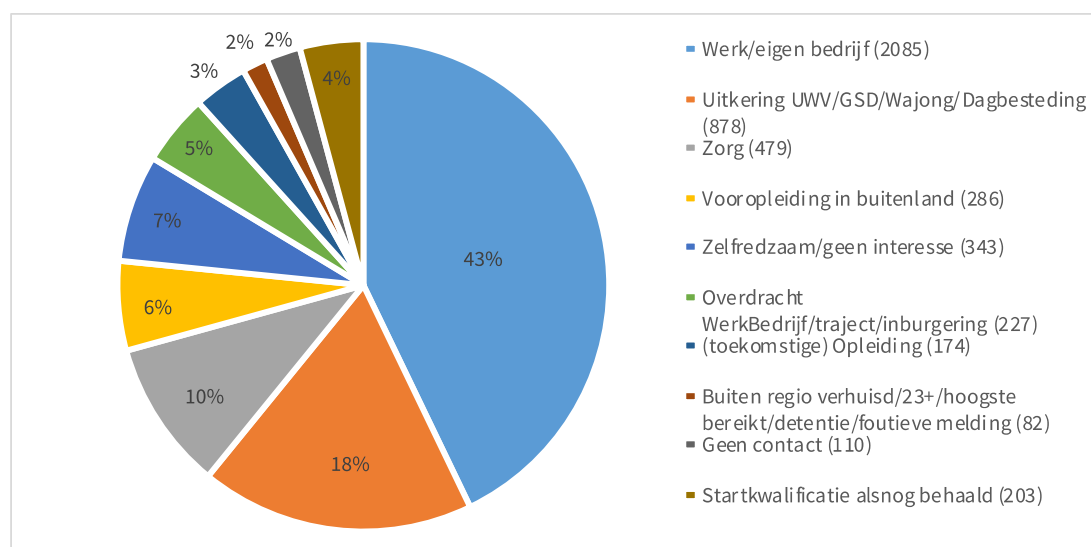
Iedere woensdag komen de DUO-meldingen binnen over jongeren die geregistreerd staan als nieuwe vsv'ers. Er wordt dan eerst een administratieve check gedaan (via eigen systemen en Suwinet-inkijk voor inkomenscheck). Naar de jongeren die geen onderwijsinschrijving hebben, en geen inkomen uit werk of uitkering wordt vervolgens een brief gestuurd met de oproep om zich te melden. Neemt een jongere (nieuwe of oude vsv'er) contact op met de vsv-consulent, dan wordt gezamenlijk bekeken of er mogelijkheden zijn om alsnog een opleiding (met startkwalificatie) af te ronden of dat de route naar werk (op dit moment) de beste weg is. Als de jongere zich niet meldt, dan gaat de consulent op zoek naar de jongeren die 'buiten beeld' zijn. De consulent neemt contact op en probeert de ondersteuningsvraag in beeld te krijgen, door laagdrempelig contact te leggen met de jongere en ouder of verzorger en huisbezoeken af te leggen. Tijdens de lockdown periodes zijn nauwelijks huisbezoeken afgelegd, wel deurbezoeken. Waar nodig kunnen ze advies geven, doorverwijzen, een luisterend oor of enige begeleiding bieden. De consulent kan zorgdragen voor contact tussen de jongere en de organisatie die past bij de ondersteuningsvraag. Hierbij wordt nauw samengewerkt met leerplichtambtenaren, school en consulenten bij Werkbedrijf en het Leerwerkloket. De consulenten blijven de vsv'ers monitoren, bij kwetsbare vsv'ers houden ze een vinger aan de pols. Met hen wordt via hercontroles opnieuw contact gelegd.

Nieuwe vsv-meldingen, oorzaak aanmaak werkproces vsv

	Berg en Dal	Beuningen	Druten	Heumen	Mook en Middelaar	Nijmegen	Wijchen	Totaal
Detentie						2		2
Eigen bedrijf/ werkt	22	15	23	11	5	158	39	273
Hercontrole vsv	179	127	103	77	46	1.133	236	1.901
Medische / psychische belemmeringen	47	13	31	11	8	198	40	348
Onbekend	1					11	4	16
Ongemotiveerd	9	2	2	1		37	8	59
Verkeerde studiekeuze	4	5	6	2	1	50	12	80
Verhuisd naar regio Nijmegen	63	52	49	19	10	609	40	842
Zoekt opleiding	8	5	2	3	1	57	11	87
Zoekt werk	35	20	24	13	9	269	45	415
Totaal	368	239	240	137	80	2.528	437	4.029

Dat er 4.029 werkprocessen 'nieuw-vsv' zijn opgestart, betekent niet dat dit allemaal nieuwe voortijdige schoolverlaters betreft. Zo is er een grote groep jongeren 'verhuisd naar Nijmegen' (842). In veel gevallen gaat het om studenten die vanuit het buitenland een opleiding volgen in Nijmegen. Inmiddels is het systeem zo ingericht dat de (buitenlandse) studenten die op een adres van de studentenhuisvesting wonen er al uitgefilterd worden. Zo kunnen de consulenten zich sneller en directer richten op de jongeren die (nog) geen startkwalificatie hebben. Ook is er een grote groep jongeren (1.901) die vsv'er zijn en bij wie hercontroles plaatsvinden. Bepaalde groepen oud-vsv'ers controleren we tweemaal per jaar. Hiervoor wordt dan opnieuw een werkproces opgestart. Deze groepen worden door het systeem snel gefilterd waardoor de consulenten direct aan de slag kunnen met de meldingen die aandacht vragen. Bij sommige werkprocessen is de oorzaak niet ingevuld (onbekend), meestal heeft dit een administratieve oorzaak, omdat deze werkprocessen nog niet zijn afgesloten. Er kunnen dagelijks wijzigingen plaatsvinden in bijvoorbeeld oorzaak en uitstroomreden.

Resultaat van inzet: uitstroom redenen vsv'ers 2022-2023

Bij de uitstroom (4.867 meldingen) heeft 43% werk, heeft 4% alsnog een startkwalificatie behaald of vooropleiding in het buitenland en is 4% weer (bijna) gestart met een opleiding. Na contact met de vsv-consulent wordt ongeveer 5% doorverwezen naar het WerkBedrijf. Bij het WerkBedrijf zien de consulenten steeds meer jongeren met complexe problemen. Er is vaker begeleiding vanuit het WerkBedrijf of andere hulp nodig in de stap naar werk.

De uitstroom naar werk wordt mogelijk verklaard door de 'groenpluk' tijdens de corona periode. Dit houdt in dat jongeren worden overgehaald al voor hun diplomering aan het werk te gaan, bijvoorbeeld door tijdens de stage het aanbod te krijgen om in loondienst te komen.

We hebben de laatste jaren veel beter zicht gekregen op de voortijdige schoolverlaters. Het aandeel van jongeren waarmee we geen contact kunnen krijgen, is flink gedaald naar 2%. Dit komt o.a. door het afleggen van huisbezoeken. Jongeren bij wie twijfels bestaan over hun zelfredzaamheid, worden gemonitord. Door hercontroles van oude vsv-meldingen hebben we veel extra jongeren naar boven gekregen. Ook is de registratie beter geworden.

Van cijfers naar aanpak

De cijfers laten zien dat de ondersteuning van leerlingen, het voorkomen van schooluitval en de aansluiting van het onderwijs op zorg en arbeid onze voortdurende aandacht vragen. Het combi PFO Onderwijs en Jeugd besluit jaarlijks over de RMC-begroting. Daarmee geven we als Rijk van Nijmegen richting aan de opdracht aan Bureau Leerrecht en RMC Nijmegen voor de uitvoering van de regionale verzuimtaken. De verzuimaanpak sluit aan op de regionale aanpak 'jongeren naar school of werk'. Besluitvorming hierover vindt plaats in de stuurgroep 'jongeren naar school of werk' waaraan bestuurders vanuit het vo, mbo, WerkBedrijf en gemeenten deelnemen.

Onze verzuimaanpak ontwikkelen we door

Verzuim is een belangrijk aangrijpingspunt om met jongeren het gesprek te voeren over wat er speelt op school, thuis en/of in de omgeving. Dit vraagt om goede ondersteuning op school, door de mentor of de studie- of trajectbegeleider. Gemeenten blijven samen met de schoolbesturen agenderen wat nodig is in de ondersteuning: verbeteringen in de loopbaanoriëntatie, extra ondersteuning in de klas, mogelijkheden om te kunnen switchen, meer instroommogelijkheden etcetera.

De aanpak ziekteverzuim ontwikkelen we verder. Hiermee maken we het proces van ziekteverzuim effectiever en efficiënter. Ook wordt er een integrale aanpak rondom thuiszitters ontwikkeld, zodat binnen drie maanden een passend aanbod is aangeboden en een doorbraakaanpak. We willen hiermee het aantal thuiszitters in het Rijk van Nijmegen terugdringen.

We hebben vanuit de regionale RMC-middelen een subsidie verstrekt aan ROC Nijmegen om twee extra dagdelen onderwijs per week te organiseren voor jonge inburgeraars die vallen onder de oude wet inburgering. Hiermee krijgen ze dezelfde startkansen als de inburgeraars die vallen onder de nieuwe wet inburgering. De gemeenten zetten het schoolmaatschappelijk werk voort op het vo en mbo, gericht op preventie en vroegtijdige benadering van de leerling en jongere. Ook hebben we inzet van een jeugdverpleegkundige en jeugdarts op mbo voor zowel 18- als 18+-leerlingen georganiseerd. Daarnaast gaat de gemeente Nijmegen door met de inzet van een aantal projecten, zoals het coachproject en School's Cool, om jongeren een vrijwillige mentor te bieden die hen begeleidt.

We werken verder aan blijvend contact na onderwijs

We spreken in regionaal verband niet langer over de vsv-aanpak, maar over de regionale aanpak 'jongeren naar school of werk'. Hierin hebben we de vsv-middelen en middelen jeugdwerkloosheid gebundeld. We

communiceren over projecten en delen verhalen van jongeren via nieuwsbrieven en social media en organiseren bijeenkomsten waarmee we het netwerk verder versterken.

In september 2022 is een loopbaanteam mbo gestart en is een teamleider aangesteld. In dit team zitten professionals vanuit Team Leerrecht en RMC, Leerwerkloket, WerkBedrijf en medewerkers vanuit het mbo. Studenten die dit nodig hebben kunnen vanuit dit team ondersteuning krijgen bij het maken van een vervolgstap. De intensiteit van de ondersteuning kan variëren, evenals de duur. Ook start in het najaar een loopbaanteam pro/vso.

Team Leerrecht en RMC werkt verder aan ‘blijvend contact na onderwijs’. We bereiken steeds meer jongeren die eerder buiten beeld waren of dreigden te geraken. Er vinden nu gerichte hercontroles plaats. De consulent spoort de jongeren op, gaat in gesprek en kan doorgeleiden naar instanties. Om de jongere naar werk toe te kunnen leiden is er vaak begeleiding vanuit het WerkBedrijf of andere hulp nodig. In 2022 is een consulent vanuit WerkBedrijf toegevoegd aan het team van Leerrecht en RMC om de samenwerking te verstevigen.

We dwingen onszelf om scherp te blijven op onze eigen werkwijze én op eenduidige registratie. Enerzijds om te weten waarom jongeren uitvallen (oorzaken) en anderzijds om scherp te krijgen hoe we hen goed en snel kunnen helpen (aanpak). Het moet voor alle jongeren helder zijn waar ze terecht kunnen voor advies en ondersteuning rondom scholing en opleiding, werk en inkomen. Sinds 2022 kunnen jongeren zich ook zelf melden bij Team Leerrecht en RMC.

Uitbreiding naar 27 jaar

Een wetsvoorstel is in voorbereiding waarmee de coördinerende RMC-taken worden uitgebreid van 23 jaar naar 27 jaar. Deze wetswijziging gaat naar verwachting van kracht per 1 augustus 2025. Dit gaat veel betekenen voor onze dienstverlening aan jongeren. De totale groep jongeren wordt groter én het aanbod wat we organiseren zal veranderen. In veel gevallen zal de ondersteuning die nodig is over meerdere leefdomeinen gaan, naast onderwijs en werk. Dit vraagt om intensieve samenwerking met anderen, zowel intern als extern. Hier starten we tijdig mee. Vooruitlopend op deze wetswijziging werken we verder aan integrale ondersteuning tot 27 jaar.

Bijlage - Toelichting en begrippen

Gemeenten en scholen werken samen om verzuim en voortijdig schoolverlaten tegen te gaan. Scholen zijn verplicht om (via DUO) bij de gemeente te melden wanneer leerlingen stoppen met een opleiding of een maand zonder reden niet naar school gaan. Deze leerlingen worden geholpen en gestimuleerd om terug naar school te gaan of om werk te vinden waarbij ze een mbo-diploma kunnen halen. We geven inzicht in de werkprocessen, de ontwikkelingen door de jaren heen, de oorzaken van verzuim en welke resultaten zijn geboekt met het oppakken van de meldingen. We melden over de periode tot 1 oktober 2023.

- **STARTKWALIFICATIE:** Een diploma voor vwo, havo of mbo-niveau 2 of hoger.
- **KWALIFICATIEPLICHT:** Jongeren (16 tot 18 jaar) die nog geen startkwalificatie hebben behaald moeten naar school om deze wel te behalen (leerplichtwet). Uitzonderingen hierop zijn jongeren met een getuigschrift/schooldiploma praktijkonderwijs of vanuit het voortgezet speciaal onderwijs met uitstroomprofiel arbeidsmarkt/dagbesteding.
- **RMC:** Regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten. Wettelijke taken zijn 1) een sluitende melding en registratie van alle jongeren (18-23) die niet op school zitten en geen startkwalificatie hebben 2) benaderen en zorgdragen voor begeleiding van jongeren die zijn uitgevallen, gericht op terugleiden naar school, naar werk of een combinatie daarvan en 3) coördineren en initiëren van samenwerking tussen betrokken partijen.
- **MELDINGEN VERZUIM:** DUO stuurt alle verzuimmeldingen van leerlingen/studenten uit het Rijk van Nijmegen door naar Bureau Leerrecht en RMC Nijmegen. Er wordt dan automatisch een werkproces aangemaakt. In feite rapporteren we over de werkprocessen relatief verzuim (kwalificatieplicht) en werkprocessen RMC-verzuim.
 - **MELDINGEN KWALIFICATIEPLICHT:** Als een kwalificatie plichtige jongeren (16-18 jaar) meer dan 16 klokuren verzuimt (per 4 opeenvolgende lesweken) dan meldt de onderwijsinstelling dit bij DUO.
 - **RMC VERZUIM:** Als een jongere (18 tot 23 jaar), zonder startkwalificatie, die wel ingeschreven staan bij een opleiding, meer dan 4 weken aaneengesloten verzuimt, dan meldt de onderwijsinstelling dit bij DUO. Wanneer er sprake is van zorg kunnen de opleidingen eerder melden.
- **VSV:** Wanneer een jongere (12 tot 23 jaar) niet bij een onderwijsinstelling ingeschreven staat en nog geen startkwalificatie heeft, is hij/zij een voortijdig schoolverlater.
- **TEAM LEERRECHT EN RMC NIJMEGEN:** Rijk van Nijmegen maakt jaarlijks een regionale opdracht voor Team Leerrecht en RMC Nijmegen voor het uitvoeren van *alle* RMC-taken voor de regio:
 - Uitvoering kwalificatieplicht (verzuim 16-18 jaar)
 - Preventieve RMC-taken (verzuim 18-23 jaar)
 - Curatieve RMC-taken (voortijdig schoolverlaters 16-23 jaar)
 - Monitoren van kwetsbare jongeren

In de opdracht leggen we vast wat we verstaan onder ‘monitoren’, waar gemeenten op willen sturen en hoe de inzet is verdeeld. Er is één team van RMC/VSV-consulenten zodat de preventieve RMC-taken (verzuimmeldingen 18+) en de curatieve RMC-taken (outreaching vsv-aanpak) goed verdeeld kunnen worden binnen het team en gedurende het schooljaar. De gemeente Nijmegen voert als contactgemeente de RMC-coördinatie uit voor de regio Nijmegen. De RMC-coördinatie is opgesplitst: deels is deze ondergebracht bij de beleidsafdeling Maatschappelijke Ontwikkeling bij de gemeente Nijmegen en deels bij de teamleider Bureau Leerrecht en RMC.